

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 551/2012-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. januára 2013 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti H. s. r. o., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. K., A., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. augusta 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 135/2012 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo obchodnej spoločnosti H. s. r. o. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 7. augusta 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 135/2012 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 551/2012-10 z 13. novembra 2012 v časti prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti H. s. r. o., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 7. augusta 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 135/2012.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril najvyšší súd podaním sp. zn. KP 4/2013 z 9. januára 2013, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 17. januára 2013. Vo vyjadrení najvyššieho súdu sa okrem iného uvádza: «Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uvádza, že uznesením Najvyššieho súdu... sp. zn. 3 Cdo 135/2012 zo 7. augusta 2012 bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1... Ústavy...

Konkrétne podľa sťažovateľa najvyšší súd porušil jeho ústavné práva tým, že nezrušil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré je zjavne nepreskúmateľné. Za ústavne neudržateľné považoval názor, že atribút nepreskúmateľnosti rozsudku je iba tzv. inou vadou konania, ktorú nemožno zaradiť medzi dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm.f/ O. s. p., teda odňatie možnosti konať pred súdom.

Najvyšší súd sťažnosťou napadnutým uznesením odmietol dovolanie sťažovateľa z dôvodu, že smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je tento opravný prostriedok prípustný (dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým tento súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa). Najvyšší súd skúmal prípustnosť dovolania v danej veci a dospel k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa žiadnu z možností prípustnosti dovolania podľa § 238 Občianskeho súdneho poriadku. Následne sa sústredil na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska väd uvedených v § 237 Občianskeho súdneho poriadku a s prihliadnutím na obsah dovolania sa osobitne zaoberal vadou konania podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (odňatie možnosti účastníka konať pred súdom).

Občiansky súdny poriadok... neumožňuje stotožniť vadu konania uvedenú v ustanovení § 237 písm. f/ O. s. p. so súdnym rozhodnutím, ani s jeho odôvodnením. Najvyšší súd už v rozhodnutí publikovanom pod R 125/1999 uviedol, že prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. nemožno extenzívne vykladať v súvislosti s postupom súdu vtedy, ak ide o faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. Pod postupom súdu možno totiž rozumieť len jeho faktickú (ne)činnosť, teda procedúru prejednávania veci (porovnaj napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu z 10. októbra 2012 sp. zn. 6 Cdo 90/2012, 6 Cdo 91/2012), ktorá predchádza vydaniu konečného rozhodnutia a ktorá má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania a zmarenie možnosti jeho aktívnej účasti na konaní. „Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu...“ (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 11. júla 2012 sp. zn. 5 Cdo 201/2011). Pokiaľ sa „postupom súdu“ môže rozumieť iba samotný priebeh konania, spôsob vedenia konania či procesu, jednotlivé procesné úkony súdu, jeho faktická činnosť alebo nečinnosť, nie však samo rozhodnutie ako výsledný rozhodovací akt súdu (produkt konania), úlohou ktorého je vyhodnotiť konanie a podať záväzný názor súdu na prejednávanú vec, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť tohto finálneho produktu konania [odôvodnenie rozhodnutia (jeho obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť, úplnosť)], úlohou ktorej je vysvetliť dôvody rozhodnutia súdu.

Sťažovateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. namieta porušenie jeho práva na spravodlivý súdny proces. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je tiež právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva totiž aj povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05). Vada nedostatku dôvodov rozhodnutia sama osebe (pri inak správnom rozhodnutí) nemusí (ale) disponovať potrebnou ústavnoprávnou intenzitou smerujúcou k porušeniu označených práv (III. ÚS 228/06, I. ÚS 53/10, III. ÚS 99/08).

Vada konania uvedená v § 237 písm. f) O. s. p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak,

teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje intenzitu (až) vady konania v zmysle § 237 O. s. p. Ústava neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní, a v nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O. s. p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam - vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (viď § 237 O. s. p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných vád v zmysle § 237 O. s. p. pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak inej váhy. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci („iné vady“) považuje totiž - na rozdiel od procesných vád vymenovaných v § 237 O. s. p. - (len) za relevantný dovolací dôvod (viď § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), pričom však vady tejto povahy prípustnosť dovolania nezakladajú.

Pri zvažovaní dôsledkov zistených procesných nesprávností treba mať vždy na zreteli, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý smeruje proti už právoplatnému rozhodnutiu, vykazujúcemu atribúty záväznosti a nezmeniteľnosti (§ 159 ods. 1 O. s. p.). Z tohto hľadiska dochádza v dovolacom konaní v istom zmysle k stretu dvoch základných práv (resp. ústavných princípov). Ide jednak o právo na spravodlivý súdny proces (tiež v nadväznosti na požiadavku odôvodnenia rozhodnutia súdu v súlade s § 157 ods. 1 a 2 O. s. p.), jednak o zásadu právnej istoty ako súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy. Vzhľadom na princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý do určitej miery obmedzuje právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 4 ústavy, treba rozhodujúce otázky v dovolacom konaní posúdiť aj z pohľadu vzájomného vzťahu oboch týchto ustanovení. Daná procesná situácia musí byť totiž vyriešená z pohľadu oboch dotknutých ústavných článkov tak, aby boli zachované označené ústavné práva (porovnaj I. ÚS 252/05 a aktuálne tiež IV. ÚS 481/2011).

V prejednávanej veci najvyšší súd nemohol brať na zreteľ len na zdôrazňované právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ale musel dbať o to, aby zachoval ústavnoprávne relevantnú rovnováhu medzi týmto právom a ústavným princípom právnej istoty, ktorý bol vyjadrený právoplatnými rozsudkami súdov nižších stupňov. Najvyšší súd pri riešení otázky prípustnosti podaného dovolania nemohol nedať prednosť ústavnému princípu právnej istoty, lebo sťažovateľom namietaný nedostatok odôvodnenia rozhodnutí nevykazoval znaky odňatia možnosti navrhovateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.). Dovoláním napadnuté rozhodnutie uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská procesných strán k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania a právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Za vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sťažovateľa.

Na posúdenie prípustnosti dovolania - aj z aspektov významných v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. - je zásadne príslušný dovolací súd (viď IV. ÚS 238/07). Na základe uznesenia občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky... ako judikát R 111/1998 uverejnený rozsudok najvyššieho súdu z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, z ktorého vyplýva, že „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b) O. s. p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu je názor zaujatý v uvedenom judikáte naďalej plne opodstatnený aj v prejednávanej veci a dovolací súd ani v danom prípade nemá dôvod odkloniť sa od tohto názoru. Senát najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje v tejto veci, pri doterajšom rozhodovaní dosiaľ nikdy (v žiadnej ním prejednávanej veci) nepovažoval uvedený judikát za „prekonaný“ a vždy dôsledne a bezvýnimočne zastával názor, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu zakladá (len) tzv. inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p., nie však procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012). Právna kvalifikácia nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu nižšieho stupňa ako dôvodu zakladajúceho (iba) tzv. inú vadu konania pritom vyplýva aj z rozhodnutí ďalších senátov najvyššieho súdu (porovnaj napríklad sp. zn. 1 Cdo 140/2009,

1 Cdo 181/2010, 2 M Cdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011).

Správnosť takéhoto nazerania senátu najvyššieho súdu, ktorý preskúmava danú vec, na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzuje (tiež nasledovné:

a) *v uznesení zo 6. augusta 2009 sp. zn. 3 Cdo 148/2009 najvyšší súd uviedol, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu je judikatúrou najvyššieho súdu (viď R 111/1998) považovaná za dôsledok a vonkajší prejav tzv. inej procesnej vady konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. (teda nie vady konania v zmysle § 237 O. s. p.)“.* Proti tomuto uzneseniu bola podaná ústavná sťažnosť, ktorú ústavný súd odmietol uznesením z 27. mája 2010 sp. zn. I. ÚS 184/2010, pričom konštatoval, že „po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu s ohľadom na dôvody uvedené v sťažnosti nezistil také porušenia, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 ústavy“,

b) *tú istú kvalifikáciu nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia ako nesprávnosti nezakladajúcej vady v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. podal najvyšší súd v rozhodnutí z 20. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 192/2010, ktoré účastník konania napadol ústavnou sťažnosťou; ústavný súd jeho sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pričom v uznesení z 19. apríla 2011 sp. zn. III. ÚS 184/2011 konštatoval jednak to, že „najvyšší súd postupoval v súlade s relevantnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré ústavne akceptovateľným spôsobom interpretoval a aplikoval, preto aj jeho právne závery sú ústavne akceptovateľné“, jednak to, že „nezistil žiadnu možnosť porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie“,*

c) *obdobné závery o dôsledkoch nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu zaujal najvyšší súd v rozhodnutí zo 14. apríla 2011 sp. zn. 3 Cdo 46/2011; aj proti tomuto rozhodnutiu bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rovnako odmietnutá uznesením ústavného súdu z 30. júna 2011 sp. zn. I. ÚS 264/2011 konštatujúcim, že nebola zistená žiadna skutočnosť, „ktorá by signalizovala svojvoľný postup tohto súdu nemajúci oporu v zákone“, a že „v dovolacom konaní nedošlo k odňatiu možnosti preskúmavania napadnutého výroku odvolacieho súdu, pretože najvyšší súd postupoval v súlade s normami občianskeho súdneho konania, ak odmietol dovolanie proti rozhodnutiu krajského súdu ako*

neprípustné a také, ktorým sa sťažovateľovi neodňala možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.) - takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku“,

d) ústavný súd v uznesení z 20. apríla 2011 sp. zn. I. ÚS 141/2011, ktorým odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 25. novembra 2010 sp. zn. I Cdo 167/2009, vyslovil názor, že „nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu aj v prípade, ak by znamenalo porušenie „procesného práva na spravodlivé konanie“... resp. porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je možné bez ďalšieho stotožniť s procesnou vadou konania spočívajúcou v odňatí možnosti účastníkovi konať pred súdom (§ 237 písm. f) O. s. p.), preto nie je ani dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania (podľa § 237 O. s. p.) proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému podľa ostatných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku dovolanie prípustné nie je“,

e) ústavný súd v uznesení z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011 konštatoval, že „vada konania podľa § 237 písm. f) O. s. p. znamená porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 261/06). To však, ako už ústavný súd spresnil (II. ÚS 148/09), neznamená, že by vždy zároveň platil aj opak“. Ústavný súd v tomto uznesení uviedol aj to, že „dôveru v určitú rozhodovaciu prax v skutkovo i právne porovnateľných veciach vyvoláva až prezentovaná rozhodovacia prax súdu najvyššej inštalácie, ktorá sa ustálila po určitú dobu, a nie ojedinelé rozhodnutie súdu. Požiadavka právnej istoty taktiež automaticky neznamená, že sa judikatúra najmä najvyššieho súdu nemôže vyvíjať, resp. že v prípade, ak je prijaté ojedinelé rozhodnutie, vybočujúce z doterajšej línie rozhodovacej praxe, sa konajúci súd nemôže vrátiť na pôvodnú líniu rozhodovacej činnosti“,

f) najvyšší súd v rozhodnutí z 29. novembra 2011 sp. zn. 5 Cdo 206/2011 citoval judikát R 111/1998 a aj so zreteľom naň konštatoval, že nepreskúmateľnosť nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Ústavný súd, rozhodujúci o ústavnej sťažnosti proti tomuto rozhodnutiu, v uznesení z 3. apríla 2012 sp. zn. III. ÚS 148/2012 uviedol, že nielen v náleze sp. zn. IV. ÚS 481/2011 z 10. novembra 2011, ale aj v následnej svojej rozhodovacej

činnosti (napr. IV. ÚS 499/2011) tento názor najvyššieho súdu v plnej miere akceptoval a považoval ho za ústavne konformný,

g) uznesením zo 6. júna 2012 sp. zn. I. ÚS 275/2012 ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú sťažnosť proti rozhodnutiu najvyššieho súdu z 19. januára 2012 sp. zn. 3 Cdo 89/2011 spočívajúcemu na názore, že nepreskúmateľnosť nie je procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.,

h) keď proti uzneseniu najvyššieho súdu z 24. novembra 2011 sp. zn. 3 Cdo 180/2011 (ktoré poukazovalo na R 111/1998 a zotrvávalo na tom, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p.), bola podaná ústavná sťažnosť, ústavný súd ju odmietol uznesením z 11. októbra 2012 sp. zn. II. ÚS 418/2012, v odôvodnení ktorého uviedol, že „nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania), ktorý by nemal oporu v zákone“, a tiež že „takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch“.

Najvyšší súd poukazuje však na to, že ústavný súd v náleze z 27. júla 2011 sp. zn. III. ÚS 198/2011 stotožnil „s tou judikatúrou najvyššieho súdu, že aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia treba považovať za vadu, ktorá zakladá prípustnosť a zároveň aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p. (rozsudky najvyššieho súdu z 27. apríla 2006 sp. zn. 4 Cdo 171/2005 a z 30. septembra 2008 sp. zn. 4 Cdo 25/2007)“ a súčasne ten istý senát ústavného súdu už v neskoršom uznesení z 3. apríla 2012 sp. zn. III. ÚS 148/2012 (viď vyššie písm. f)) po citácii časti rozhodnutia najvyššieho súdu odkazujúceho na R 111/1998, uviedol, že ústavný súd sa už k otázke právnej kvalifikácie nepreskúmateľnosti a jej dôsledkov z hľadiska § 237 písm. f) O. s. p. podanej najvyšším súdom v uznesení z 22. septembra 2009 sp. zn. 3 Cdo 97/2010 vyjadril v náleze z 10. novembra 2011 sp. zn. IV. ÚS 481/2011 a „nielen v tomto náleze ale aj v následnej svojej rozhodovacej činnosti citovaný názor najvyššieho súdu v plnej miere akceptoval a považoval ho za ústavne konformný“. V predmetnom uznesení tento senát ústavného súdu na uvedenom základe uzavrel, že „právny názor, na ktorom je založené namietané uznesenie najvyššieho súdu odmietajúce dovolanie sťažovateľa z dôvodu jeho neprípustnosti, ako aj celé odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu sú

z ústavného hľadiska akceptovateľné a v okolnostiach danej veci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“.

V tomto smere teda rozhodovanie na ústavnom súde stále nie je jednotné a ustálené, čo neprispieva k právnej istote.

Podľa § 6 zákone č. 38/1993 Z. z., ktorý upravuje zjednocovanie právnych názorov senátov, senát, ktorý v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou dospeje k právnemu názoru odchylnému od právneho názoru vyjadreného už v rozhodnutí niektorého zo senátov, predloží plénu Ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov. Plénum Ústavného súdu rozhodne o zjednotení odchylných právnych názorov uznesením. Senát je v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna Ústavného súdu.

Vzhľadom na spomenutú nejednotnosť rozhodovania /judikatúry/ ústavného súdu v tejto oblasti je žiaduce pretrvávajúcu nejednotnosť odstrániť - treba ústavnú judikatúru zjednotiť, k čomu slúži prostriedok zakotvený v zákone č. 38/1993 Z. z., t. j. navrhujem postupovať podľa § 6 tohto zákona upravujúceho zjednocovanie právnych názorov senátov ústavného súdu. Požiadavky princípu právnej istoty a zákona sú proti nejednotnosti v rozhodovaní ústavného súdu, ktorá môže byť odstránená iba prijatím stanoviska pléna ústavného súdu, ktoré by bolo nielen pre senát riešiaci terajšiu ústavnú sťažnosť, ale i pre ostatné senáty v ďalších obdobných konaniach o sťažnostiach záväzné.

Z uvedených dôvodov navrhujem, aby ústavný súd tejto sťažnosti nevyhovel.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom príslušného spisového materiálu (súdneho spisu okresného súdu týkajúceho sa posudzovaného konania) dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého ochrany sa fyzická osoba alebo právnická osoba domáha, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Táto povinnosť všeobecných súdov vzhľadom na ich postavenie ako primárnych ochrancov ústavnosti a vzhľadom na povinnosť Slovenskej republiky rešpektovať medzinárodne záväzky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv o ochrane ľudských práv a základných slobôd (pozri napr. III. ÚS 79/02) zahŕňa zároveň požiadavku rešpektovania procesných garancií spravodlivého súdneho konania vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach

a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmavať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis napr. I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Z predloženého súdneho spisu Okresného súdu Košice – okolie (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 15 C/168/2004 ústavný súd zistil, že sťažovateľka bola účastníčkou konania o zaplatenie 1 mil. Sk s prísl. po postúpení časti pohľadávky od fyzickej osoby (p. A.) na základe záväzku vyplývajúceho zo „zmluvy o poskytnutí peňazí uzavretej v zmysle paragrafu 657 Občianskeho zákonníka“.

Okresný súd posledným rozsudkom z 18. novembra 2009 návrh zamietol a uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť odporcovi trovy konania v sume 8 928,34 €.

Svoje rozhodnutie právne odôvodnil najmä tým, že v danom prípade v skutočnosti nešlo o zmluvu o pôžičke podľa § 657 Občianskeho zákonníka, ale išlo „o zmluvu o tichom spoločenstve, uzavretú podľa ust. § 673 a nasledujúcich obchodného zákonníka, nakoľko predmetná zmluva v plnom rozsahu zodpovedá obsahu a povahe zmluvy o tichom spoločenstve. Z citovanej zmluvy jednoznačne vyplýva záväzok... poskytnúť odporcovi ako podnikateľovi vklad a týmto vkladom sa podieľať na obchodnej, teda podnikateľskej činnosti. Za poskytnutie tohto vkladu sa odporca zaviazal zo zisku, ktorý pri svojej podnikateľskej činnosti dosiahne vyplatiť..., podiel vo výške 50 %.“.

Proti rozhodnutiu okresného súdu podala sťažovateľka (v texte je uvedená ako navrhovateľ) odvolanie (č. l. 185 a č. l. 186), v ktorom okrem iného uviedla, že rozsudok

okresného súdu považuje za nepreskúmateľný, „*keďže nie je zrejmé, že súd vôbec ustálil presný podiel právneho predchodcu navrhovateľa na strate... akú stratu (alebo aj zisk) v ekonomickom význame tohto pojmu mal odporca a za ktoré obdobie dosiahnuť, ako sa na nej mal podieľať právny predchodca navrhovateľa*“.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil rozsudkom sp. zn. 2 Co 63/2012 z 10. júna 2010, ktorý sa na s. 3 a 4 svojho rozhodnutia stotožnil s právnymi závermi okresného súdu a na doplnenie dôvodov uviedol: „*Skutočnosť, že išlo o tiché spoločenstvo potvrdzujú pripojené zmluvy uzavreté medzi L. O. a spoločnosťou H... a nasl...*“.

Krajský súd ďalej citoval ustanovenia § 677 ods. 1, § 679 ods. 1 písm. c) a § 680 Obchodného zákonníka a vychádzajúc z ich obsahu uzavrel, že „*odporca mal po zániku podnikania... vrátiť navrhovateľovi vklad. Keďže však došlo k strate v takej výške ako bol vklad, nemohol odporca navrhovateľovi vrátiť zisk, pretože nevznikol. K vzniku straty sa vyjadroval odporca na pojednávaní konanom dňa 5. 4. 2006, kedy stratu odôvodnil tým, že za sumu 2. 200 000 Sk kúpil poštové známky, ktoré sú vo Francúzsku, avšak do tohto obchodu vstúpil p. A., poškodil firmu, ktorá tieto poštové známky nakúpila, takže z tohto dôvodu nemá momentálne žiadny finančný obnos. Na tom istom pojednávaní zástupca odporcu predložil k nahliadnutiu doklad o tom, že Y. N. O. bol trestne stíhaný. Išlo o konateľ a spoločnosti, ktoré mala zhodnotiť finančné prostriedky, ktoré do nich investoval odporca. Toto tvrdenie navrhovateľ nenamietal a nenavrhol dôkazy na preukázanie skutočnosti, že spoločným podnikaním s odporcom bol vytvorený zisk, ktorý je potrebné medzi účastníkmi tichého spoločenstva rozdeliť.*“.

Proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 2 Co 63/2012 z 10. júna 2010 podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd odmietol uznesením zo 7. augusta 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 135/2012 ako neprípustné bez toho, aby sa bližšie zaoberal jej námietkami uvedenými v dovolaní týkajúcimi sa nesprávneho právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi podľa § 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ako aj vadou nepreskúmateľnosti, resp. zmätočnosti rozsudku krajského súdu „*vo vzťahu k zdôvodneniu výsledku podnikania, podielu na strate, ale najmä záveru*“.

o nemožnosti vrátenia vkladu, čo zakladá dôvod na odňatie možnosti sťažovateľa konať pred súdom...“, ale v zásade hlavným dôvodom odmietnutia dovolania sťažovateľky najvyšším súdom, v dôsledku čoho malo dôjsť k porušeniu jej základného práva, bol jeho právny názor, že „*atribút nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu je (iba) tzv. inou vadou konania, no nemožno ju zaradiť medzi dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 O. s. p., teda odňatie možnosti konať pred súdom“*.

Sťažovateľka tiež uvádza na podporu svojich tvrdení, že najvyšší súd sa týmto právnym názorom vyjadreným v napadnutom uznesení odchýlil od iných rozhodnutí (uznesenie najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 11/2010 z 31. marca 2010 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 44/2009 z 26. mája 2010), v ktorých naopak založil prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 237 písm. f) OSP na nedostatku riadneho odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu.

Ústavný súd konštatuje, že právne názory najvyššieho súdu, ktorým založil prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP z dôvodu nedostatku riadneho odôvodnenia rozhodnutia súdu, boli predmetom posudzovania aj v inej rozhodovacej činnosti ústavného súdu a ústavný súd sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f) OSP, ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Táto judikatúra je citovaná aj vo vyjadrení najvyššieho súdu k tejto sťažnosti a ústavný súd sa s touto judikatúrou stotožňuje aj v tomto prípade.

Hoci ústavný súd vo veci (III. ÚS 198/2011) uvádza, že dôvod nepreskúmateľnosti rozhodnutia zakladá aj prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, ale v danom prípade nemožno zistený skutkový stav v tejto veci a jej právne posúdenie aplikovať na prípad sťažovateľky, keďže tieto veci nie sú zhodné.

Ústava neupravuje, aké dôsledky majú prípady porušenia práva na súdnu ochranu a jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým dochádza v konaní pred súdmi, ani neustanovuje predpoklady ich novej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavou garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý

predpokladá aj možnosť vzniku procesných pochybení v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky pochybení upravuje tento procesný kódex aj podmienky, za ktorých možno procesné nesprávnosti napraviť v dovolacom konaní. S niektorými najzávažnejšími, taxatívne vymenovanými procesnými vadami, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť, spája Občiansky súdny poriadok priamo prípustnosť dovolania podľa § 237, pričom vady tejto povahy sú zároveň aj prípustným dovolacím dôvodom podľa § 241 ods. 2 písm. a) OSP. Aj niektorým ďalším vadám inej procesnej povahy majúcim za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (tzv. iným vadám konania) pripisuje Občiansky súdny poriadok význam, avšak – na rozdiel od taxatívne vymenovaných väd – (len) v tom zmysle, že ich považuje za relevantný dovolací dôvod [pozri § 241 ods. 2 písm. b) OSP], ktorý možno uplatniť iba v takom dovolaní, ktoré je procesne prípustné (vada takejto povahy sama osebe však prípustnosť dovolania nezakladá).

V danej veci podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd svoje rozhodnutie, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky, primerane odôvodnil na s. 3 až 6, jeho rozhodnutie nie je arbitrárne a svojvoľné a odôvodnenie ako celok spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 OSP), a je teda ústavne akceptovateľné.

K sťažovateľkinej argumentácii, že napadnuté rozhodnutie neodráža súdnu prax najvyššieho súdu, pretože existujú aj opačné rozhodnutia, ústavný súd podotýka, že z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovaných veciach. Prípadné odchýlenie sa súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci, čo však zjavne nie je prípad sťažovateľky. Ak iný senát najvyššieho súdu má iný právny názor totožný s právnym názorom sťažovateľky, potom ústavnému súdu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je zverená práve najvyššiemu súdu (I. ÚS 290/2010).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd už nepovažoval za potrebné zaujať k tejto veci bližšie vysvetlenie, ako to navrhol najvyšší súd vo vyjadrení k sťažnosti.

Po preskúmaní uznesenia najvyššieho súdu zo 7. augusta 2012 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 135/2012 a dôvodov sťažovateľky uvedených v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že závery najvyššieho súdu v tomto uznesení sú zlučiteľné s obsahom práva sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto najvyšší súd neporušil základné právo sťažovateľky na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Keďže sťažovateľka nebola v konaní pred ústavným súdom úspešná, ústavný súd sa jej ďalšími návrhmi (na zrušenie rozhodnutia, resp. na priznanie trov konania) už nezaoberal (podobne napr. II. ÚS 214/03, IV. ÚS 244/04, III. ÚS 26/2011).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2013